

Rollo May, El coratge de crear, 1975
(Traducció: TNC. Publicat en castellà: La valentía de crear. Buenos Aires: Emecé Editores, 1977)

Vivim l'agonia d'una època, sense que encara s'hagi produït el naixement de la nova era. No podem dubtar d'això quan, en mirar al nostre voltant, veiem canvis radicals en els costums sexuals, en els estils de matrimoni, en les estructures familiars, en l'educació, en la religió, en la tecnologia i en gairebé tots els altres aspectes de la vida moderna. I al darrere d'això hi ha l'amenaça de la bomba atòmica, que si bé retrocedeix en la distància, no acaba de desaparèixer totalment. És evident que cal coratge per viure conservant la nostra sensibilitat en aquesta època de transició.

Ens enfrontem a una disjuntiva. Quan sentim que els nostres fonaments vacil·len, ens batrem en retirada, vençuts per l'ansietat i el pànic? O atemorits per la pèrdua dels indrets on agafar-nos que ens són familiars, ens quedarem paralizats i l'apatia cobrirà la nostra inacció? Si ho fem, haurem perdut la nostra oportunitat de participar en la formació del futur; haurem perdut el dret a la característica distintiva dels éssers humans: influir sobre la nostra evolució a través de la presa de consciència. Haurem capitulat davant l'ídol cec de la història i haurem perdut l'oportunitat de modelar el futur dins d'una societat més equitativa i humana.

O potser prendrem el coratge necessari per preservar la nostra sensibilitat, la nostra consciència i la nostra responsabilitat davant del canvi radical? Participarem conscientment, ni que sigui a petita escala, en la formació d'una nova societat? Espero que la nostra elecció recaigui sobre aquestes dues últimes opcions. [...]

Estem cridats a fer alguna cosa nova, a confrontar-nos amb la terra de ningú, a obrir-nos pas enmig de la selva de corriols verges d'on no ha tornat ningú per indicar-nos el camí. Això és el que els existencialistes anomenen l'ansietat del no-res. Viure en el futur significa saltar cap al desconegut, i això requereix un cert grau de coratge per al qual no hi ha cap precedent immediat, i del qual hi ha poca gent que prengui consciència. [...]

Aquesta valentia no serà l'oposat a la desesperació. Ens enfrontarem sovint amb la desesperació, com de fet li ha anat succeint, en aquest país, a qualsevol persona sensible, durant les últimes dècades. D'aquí que Kierkegaard, Nietzsche, Camus i Sartre hagin proclamat que la valentia no és l'absència de desesperació; és, més aviat, la capacitat de caminar cap endavant a pesar de la desesperació.

Tampoc el coratge que es requereix és una mera obstinació, segurament haurem de crear amb els altres. Però si no expressem les nostres pròpies idees originals, si

no escoltem el nostre propi ésser, ens haurem traït. També haurem traït la nostra comunitat per haver fracassat en la nostra contribució al conjunt.

Una de les característiques principals d'aquest coratge és que requereix que ens centrem en el nostre propi ésser, sense el qual ens sentiríem buits. La «buidor» interior correspon a una apatia exterior; i l'apatia, en el seu llarg recorregut, se suma a la covardia. És per això que sempre hem de basar els nostres compromisos en el centre del nostre propi ésser, o del contrari cap compromís serà definitivament autèntic.

A més a més, no s'ha de confondre la valentia amb la temeritat. Allò que es disfressa com a coratge pot resultar ser una mera fanfarroneria que utilitzem per compensar el nostre masclisme, com van fer els pilots suïcides a la Segona Guerra Mundial. La finalitat última d'aquesta temeritat és el suïcidi o, almenys, que la policia ens trenqui el cap a bastonades, dues formes d'exhibir coratge que resulten escassament productives. [...]

En els ésser humans el coratge és necessari per possibilitar el ser i l'esdevenir. Una consolidació de l'ésser, un compromís, és essencial si és que aquest ésser ha de tenir alguna mena de realitat. Aquesta és la distinció entre els éssers humans i la resta de la naturalesa. La bellota es converteix en roure a través del creixement automàtic. D'una manera similar, el cadell de gat esdevé un gat adult en funció de l'instint. Naturalesa i ésser són idèntics en criatures com aquestes. Però un home, o una dona, esdevé totalment humà només a través de les seves eleccions i del seu compromís amb aquestes. La gent assoleix vàlua i dignitat per la multitud de decisions que pren dia a dia. [...]

Ens hem d'enfrontar amb una curiosa característica paradoxal de totes les menes de valor. Es tracta de l'aparent contradicció que hem d'estar totalment compromesos i alhora hem de ser conscients que és possible que estiguem equivocats. Aquesta relació dialèctica entre convicció i dubte és característica dels tipus més elevats de coratge i posa de manifest la falsedat de les definicions simplistes que identifiquen el coratge amb el simple creixement.

És perillosa la gent que assegura estar absolutament convençuda que la seva posició és l'única correcta. Aquesta convicció és l'essència no només del dogmatisme, sinó també del seu parent més destructiu, el fanatisme. Impedeix que qui estigui així convençut accedeixi a noves veritats, i és l'evidència final de dubtes inconscients. A més, la personalitat ha de duplicar les protestes per calmar qualsevol mena d'oposició, i al mateix temps els propis dubtes. [...] Paul Cézanne creia fermament que estava descobrint i pintant una forma nova d'espai que influiria radicalment en el futur de l'art; alhora, estava tanmateix ple de dubtes dolorosos i omnipresents. La relació entre compromís i dubte no és antagònica en absolut. El compromís no és més sa quan existeix sense dubtes, sinó quan ho fa a pesar d'aquests. Creure de ple i al mateix temps tenir dubtes no és en absolut una

contradicció: pressuposa un major respecte per la veritat, un saber que la veritat sempre va més enllà de tot el que es pot dir o fer en un moment donat. [...]

Això darrer ens porta al tipus de valor més important de tots. Mentre que el valor moral és l'esmena d'errors, el valor creatiu, per contrast, és el descobriment de noves formes, de nous símbols, de nous models sobre els quals es pugui erigir una societat nova.